

Terminologia Flisów na Galarach.

ARTFUL. Kół do zatrzymania Galaru
przy ładzie.

ARTFULNIK. Najstarszy *Flis* po *Przedniku* stoi on przy *Drygawce* w rogu lewym na *Calu*, przy nim leży *Artful* i lina konopna. On pierwszy wychodzi na ląd, do zatrzymania *Galaru* przy lądzie.

BAKIER. Robienie *Pojazdami* po lewej stronie *Galaru*.

BROM. 9cio calowa sztuka drzewa z wiérczu okrągła, na której leżą *Drygawki*; na każdym *Galarze Bromów* jest dwa, i te leżą na samych końcach załamków *Galaru*.

BREGI. Krzywe sztuki drzewa, przybite do *Burt* i *Lawki Galaru*.

BURTY. Dwa wdłuż idące boki *Galaru*.

BYK. *Galar*, równiej wszędzie szerokości, w środku nieco buchtowany.

CAL. Część tylna, czyli zadnia *Galaru*.

DRYGAWKA. Narzędzie do kierowania *Galarem*.

FLIS. Robotnik trudniący się przewożeniem towarów na *Galarach*.

GALAR. Statek wodny, zbity z desek iglastego drzewa, podobny do *promów*, mający w środku *Burty* na wodę wygięte: zwykle prowadzi się na *galarze*, sól, wapno, cynk, mydło, zboże, a rzadko drzewo, i to tylko *krzywki*, *klepki*, i *szczapy* opałowe. *Galary* nazywają się od ilości na nich ludzi;

i tak: jest galar *popiętny*, *poósmny*, *podzie-
więtny*.

GALAR ZACIEŻNY (*Zucieżniak*.) któ-
ry bywa z towarami holowany pod wodę.

GALAR UŁANOWSKI. Większy *Galar*
od zwykłych, u którego *Załamy* wprost do
góry stoją; bierze swe nazwanie od miasta
w Galicyi nad Sanem położonego.

GARCZYK. Lina konopna, służąca do spę-
tania *Galarów*.

GĄSIOR. Związanie *Drygawki*, z *Zała-
taczem* w *Calu*.

GĄSIORA BIC. Sprowadzać *Gąsiorem*
Galar z piasku, na głęboką wodę.

GŁOWA. Część przednia *Galaru*.

HAK. Ukryty piasek w wodzie, na który
w płynąwszy galar, osiada na dnie.

HOLOWAC. Ciągnąć *Galar* w górę, to
jest pod wodę.

KOLEJ. Zbiór kilkunastu *Galarów*.

KORDYL. Lina konopna.

KRYPA. Mniejszy *Galar*.

KURCZE. Kołek, na którym zasadzona jest
Drygawka; kołek ten wbity jest w *Brom*.

LASKI. Pręciki cienkie, któremi zapy-
chają się szpary *Galaru* już poprzednio
mchem wytkane.

LICHTOWAĆ. Wyładowywać towar z *Galaru*.

LICHTON. Mniejszy *Galar*, na którym stoi wygodna buda *szypra*, tudzież znajdują się na nim wiktuały, zapasne *Drygawki* i t. p. Lichton służy w potrzebie do ujęcia *Galarowi* ciężaru, jeżeli ten wpłynie na *Hak*.

ŁAWA. Dno *Galaru*.

PACHOLEK. Część *Bręgu*, wystająca nad *Galar*; na *Pachołki* zakładają się *Garczyki* wtenczas, kiedy się z sobą *galar* pętają.

PATELKA. Mniejszy, i słabo zbudowany *galar*, z niskimi bokami.

PAŁ. Kół wbity na brzegu rzeki, służący do założenia liny z *galaru*.

POJAZDY. Wiosło na *galarach* używane.

POCHODY. Deski położone w miejscach gdzie *Flisy* stoją w czasie robienia *Drygawkami*.

PROGI. Drągi 5 calowe w odległości dwóch łokci od siebie, w poprzek całego *galaru*, do samego dna wewnątrz przybite.

PRZEDNIK. Najstarszy *Flis*, stoi zawsze na *Głowce* przy *Drygawce*.

RÓG PRZEDNICZY. Róg lewej strony *galaru* na *głowie*.

RÓG NIEJAKI. Róg prawej strony *galaru* na *głowie*.

RÓG JAŁOWY. Róg prawej strony *galaru* na *Calu*.

RÓG ARTFULNICZY. Róg lewej strony *galaru* na *Calu*.

RYTMAN. Flis prowadzący *kolej galarów*.

STĘPKA. 8 do 9 calowy okrągłak, przybity do *progów* w środku dna *galaru*: *Stępka* idzie przez całe dno, lub tylko do połowy.

STRYCHOWAĆ. Wstrzymać zwolna *galar* *pojazdami*.

SZTYBER. Robienie *pojazdami* po prawej stronie *Galaru*.

SZYPER. Plenipotent kupca towaru na *Galarach*; *Szyper* zwykle płynie na *Lich-tonie*.

UTARNOWAĆ. Założyć linę jednym końcem do *Stępki*, a drugim na *Pal* na lądzie wbity, w celu zatrzymania *Galaru* przy lądzie.

WIENIEC. *Galar* na ostatku płynący, na którym zatknięta jest wiecha.

WRĘGI. Patrz *Bregi*.

ZAŁAMEK. Wzniesienie *Galaru* nad wodę u *Calu* i u *Głowy*, które stanowią dwa jego boki.

ZAŁATACZ. Dług, którym spychają *Galar* z *Haku*.

ZACIEŻNIAK. Patrz *Galar* zacieżny.

---

*Terminologia Majtków na Dubasach
i Berlinkach.*

Imo Na Dubasach.

APLINA. Krótka lina do końca *Hamulca* przywiązana.

BAJDAK. Nieco większy statek od *Dubasu*; najwięcej *Bajdaków* przybywa do nas z Rosyi z olejem.

BREGI (*Wręgi*.) Wyrobione z krzywek dębowe sztuki drzewa, które do boków, dna i *Stepki Dubasu* są poprzybijane; bez nich żaden większy statek się nie obejdzie.

BURTY. Bale do *Pasów* i *Wręg*, na wierzchu, na płask poprzybijane.

BYK. Bloczek znajdujący się na wierzchu *Masztu*.

DUBAS. Statek Rosyjski, jest on szerszy od *Berlinki*, tył jego jest płasko zbudowany, a *Maszt* stoi na środku. Wielki *Dubas* bierze 1000 korcy zboża, gdy témczasem

sem *Berlinka* mało co więcéj nad 800 korcy warszawskich ładunku wziąć może. Unas budują *Dubasy* tylko nad rzeką Bugiem.

GARA. Najcieńsza lina, przywiązana jednym końcem do *Rei*, służy do obracania *Żaglem*, stósownie do wiejącego wiatru, drugi jéj koniec zakłada się na *Kozę*.

HAMULEC. Dług na 4 łokcie długi, na wierzchu do *Rudla* przybity.

JADWIGA. Mniejszy statek od *Dubasa*, wkształcie *Berlinki* zbudowany, mający *Maszt* na środku.

KARNATY. Liny trzymające *Maszt*, jednemi końcami założone są u samego wierzchu *Masztu*, drugiemi zaś do *Wręg*.

KALARYCHWY. Liny służące do rozciągania *Żaglu* do *Rei* przymocowanego.

KOT. Kotwica żelazna.

KOZA. Kołek z kilku w górę stojącemi odnogami ustawiony na *stancyi* blisko *Rudla*.

KURANT. Mniejszy statek od *Jadwigi*; *Maszt* na nim stoi blisko *Sztaby*.

KRUKI. Żelazne haki, na których *Rudel* chodzi.

LASKI. Drażki służące do pchania się dálej, lub odpychania się od brzegu rzeki.

MARSZAŁEK. Starszy *Majtek*.

MAJTEK. Każdy znający się na prowadzeniu *Dubasa*, *Berlinki* i innych większych statków wodnych.

MASZT. Długa okrągła, stożkowato obrobiona sztuka drzewa iglastego, służąca do utrzymywania rozpiętych *Zagli*.

OBCEJE. Grube liny, trzymające w równowadze *Maszt*, są one założone jednemi końcami u wierzchu *Masztu*, a drugimi, po obydwóch stronach brzegu *Dubasa*, lecz bliżej *Masztu*, aniżeli *Kornaty*; *Obcei* jest z każdej strony po 3, a zatem razem 6.

OBSZTAK. Gruba na 6 łokci długa lina, którą się *Maszt* do *Warunku* przywiązuje.

PACHOŁEK. Krzywka około *Bręg* przy mocowana, wystająca nad *Burty*, służąca do założenia liny, którą się *Dubas*, na brzegu rzeki stojący przytrzymuje; *Pachołków* jest na *Sztapie* dwa, a około *stancyi* 4 lub 6.

PAS. Część boków *Dubasa*, wystających nad wodę, kiedy ten jest naładowany.

PIĘTA. Początek *Rudla*.

PŁYCHTA. Mała budka przy *Sztapie*.

POLKA. Lina służąca do ciągnięcia (*holowania*) *Dubasa* w górę, to jest pod wodę, zakłada się ona do téj czynności w górze *Masztu*.

POJAZDY. Wielkie i mocne wiosła.

POSIADANKI. Ławki na których siedzą *Majtkowie*, robiąc *Pojazdami*.

PRZYDRABANTOWAC. *Żagiel* do *Rei* linkami przywiązać.

PYTKI. Krótkie linki, któremi się *Obceje* i *Kornaty*, zapomocą *Soszek*, i *Knebli* wyprężają.

RAKI. Drewniane paciorki, wielkości piłki studentskiej, około *Masztu*; służą do łatwiejszego posuwania w górę *Żaglu* z *Reją*.

REJA. Drąg, do którego przymocowany jest *Żagiel* w górnym końcu. *Reja* bowiem rozpina *żagiel* w górze *Masztu*.

ROZKLOC. Imo Statek mniejszy od *Dubasa*. 2do Mała belka, idąca przy płaskiej ścianie *Dubasa*, od *Hamulca* do *Rudla*, i ta obraca się na *Krukach*: niektórzy *Rozkloc* wraz z *Rudlem* w wodzie chodzącym, nazywają *Rudlem*.

RUDEL. Część *Styru* w wodzie chodząca.

STANCYA. Pokoik z kominkiem, który jest przedzielony wewnątrz na dwie części.

STĘPKA. Belka mocna, przymocowana wewnątrz do dna, środkiem *Dubasa*.

STOLNICA. Rusztowanie około masztu, które zajmuje dwa łokcie wzdłuż *Dubasa*,

a wszérz idzie przez cały *Dubas*; od boku do boku, z obydwóch stron tego rusztowania, sypie się zboże, a w środku zbiera się woda, którą wyléwają.

STYR. Hamulec razem z *Rozklocem* i *Rudlem*, nazywa się *Styr*, i nim kieruje się *Dubas*.

SZTABA. Przód *Dubasa*.

SZTABNIK. Patrz *Marszałek*.

SZTAK. Najgrubsza lina, jednym końcem przymocowana do wierzchu *Masztu*, drugim zaś obwinięta jest na *Windzie*, znajdującój się u *Sztaby*: lina ta jest zawsze w czasie stojącego *Masztu* wyprężona, co łatwo za pomocą *Windy* dokazać można.

SZELKI. Pasy konopne, które wdziewają *Majtki* na siebie, podczas *holowania Polką Dubasa w górę*; to jest: pod wodę.

SPICZAK. *Statek* większy od *Kuranta*, z pokładem płaskim na środku, służy zwykle do przewożenia podróżnych z brykami i końmi, z jednego na drugi brzeg rzeki.

SZUTY. Cienkie liny przymocowane do dolnego końca *Zagla*, służą do popuszczania, lub przyciągania *Zagla* do masztu podług potrzeby, drugie końce *Szut* zakładają się na *Pachołki*.

SZYBY. Bale składające boki *Dubasa*, takich bali zwykle jest cztery.

TRARWA. Cienka lina, służąca do pociągania w górę *Rei* z *Żaglem*, zapomocą *Byka*.

TREPY. Bal, na którym chodzi *Styrnik* w czasie płynienia.

TRYSKA. Cienka lina, służąca do wciągania *Polki* w górę masztu, zapomocą bloczka.

WARUNEK. Nazywa się gruby bal, z jednej i z drugiej strony na dole pod *Stolnicą* położony.

ŻAGIEL. Od 10ciu do 30tu polek płótna mocno z sobą obok zszytych, które się około masztu podczas wiatru rozciągają.

ZYMBRET. Ostatni bal *Dubasa*, w bokach przy dnie położony.

ZYZA. Patrz *Stolnica*.

2do. Na Berlinkach.

Wyrazy przez majtków na berlinkach używane, nie są polskimi, ani spolszczałemi; są prawie wszystkie niemieckie, wspomniemy więc o nich bardzo krótko.

ANKER-TAU. Gruba lina do założenia *Kotwicy* służąca.

BAUM-STALL. Miejsce między masztem i *Kaffą*, w nim stoi *Maszt*, *Buda*, i *Segelkasten*.

BERLINKA. Statek wodny długi, w końcach zupełnie zwężony, mający *Maszt* na przodzie, i biorący ładunku 800 korcy warszawskich. Statki te są co do ich szerokości zastosowane do kanałów, po których płyną.

BURTY. Boki podłużne *Berlinki*.

BUDA (*Kajuta*.) Schronienie dla *Majtków*, na przodzie *Berlinki*.

BRUNA. Pierwszy bal w *Burtach*, licząc od dna.

FERDEK. Pokrycie *Berlinki* wystawione na *sztenderach* i *kozłach*.

DYLA. Drugi bal w *Burtach* zachodzący na pierwszy.

HAGELGLAS. Szkło wielkości głowy dziecięcia na 5 cali grube, zamieszczone w dachu nad *Stancyą*, służy do jej oświetlenia.

HISZLINA. Lina do wciągania *Żagla*, w górę *Masztu*.

KAFFA. Sam przód *Berlinki*.

LAUFBANKA. Ławka do chodzenia około *Burty*, blisko *Budy*.

MAJTEK. Patrz *Majtek* na *Dubasie*.

MASZT. Patrz *Maszt* na *Dubasie*.

REPPER. Lina do ściągania i rozciągania założonego *Żagla*: lina ta chodzi w *bloczku*.

SEGEL-NAGEL. Blisko *Styru* do *Burty* przybity drążek, na który zakłada się linka od *Żaglu* idąca.

SEGEL-KASTEN. Wielki *Kufer*, stojący na przodzie *Berlinki*, w który chowają się *Żagle*.

STEUERMAN. Patrz *Marszałek* na *Dubasie*.

STYR. Tylne narzędzie, służące do kierowania *Berlinką*.

STAND. Miejsce przy *Styrze*.

SYCSZEMEL. Na dwa łokcie wysokie, w około *Masztu* rusztowanie, które stojący *Maszt* mocno w swém miejscu utrzymuje.

SZAJR-LINA. Lina przyczepiona do drąga, znajdującego się na boku *Żagla*.

SZERA. Lina założona, do górnego i dolnego końca *Żagla*, do niej przywiązują się inne liny, zwane *Szerceig*.

SZPANTAU. Lina zabezpieczająca *Maszt* od zginania się, idzie ona od górnego końca *Masztu*, aż do *Kaffy*.

SZTIMBRET. Deska na łokieć długa, umieszczona na przodzie *Kaffy*, o nią się

majtki *nogami*, podczas *szybowania* (pchania się) opierają.

SZWOBEL. Miotła z gałganów zrobiona, aby woda podczas zamiatania, w nią w siąkała.

TREDEL. Patrz *Hiszlina*.

WASSERLAT. Trzeci bal w *Burtach*, zachodzący na drugi, licząc od dna.

WINDLATT. Czwarty bal w *Burtach*, zachodzący na trzeci: niektóre *Berlinki* mają jeszcze na *Windlacie* bal jeden na *pół łokcia* wysoki, który *Reisbretem* zowią.

WRĘGI. Patrz *Bręgi* na *Dubasie*.

ŻAGIEL. Patrz *Żagiel* na *Dubasie*.
